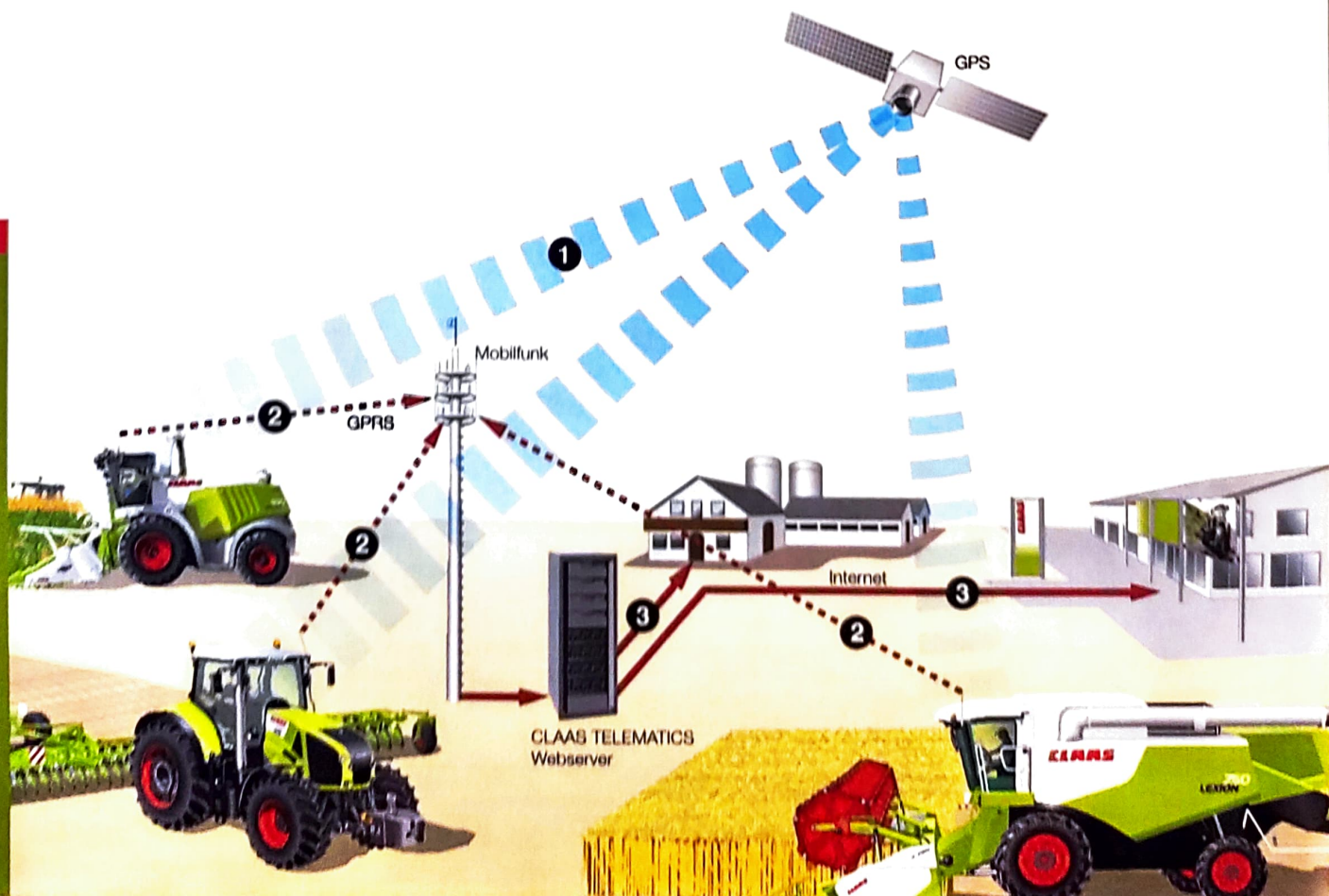

В. Д. МИГАЛЬ, М. Л. ШУЛЯК, І. О. ШЕВЧЕНКО

Інтелектуальні системи тракторів і автомобілів, сервісний супровід

ПІДРУЧНИК

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Державний біотехнологічний університет
Факультет мехатроніки та інжинірингу
Кафедра «Трактори і автомобілі»**

**Сумський національний аграрний університет
Інженерно – технологічний факультет
Кафедра агроінжинірингу**

В. Д. МИГАЛЬ, М. Л. ШУЛЯК, І. О. ШЕВЧЕНКО

Інтелектуальні системи тракторів і автомобілів, сервісний супровід

**Підручник
для здобувачів ступеня вищої освіти
закладів вищої освіти**

**Харків
Майдан
2023**

УДК 62-5
М 94

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою Державного біотехнологічного університету
протокол № 8 від 11.04.2023 р.

Вченою радою Сумського національного аграрного університету
протокол № 17 від 01.05 2023 р.

Рецензенти: **Калінін Є. І.**, д-р техн. наук, професор, зав. кафедрою тракторів, автомобілів та біоенергоресурсів Національного університету біоресурсів і природокористування України

Бажинов О. В., д-р техн. наук, професор кафедри технічної експлуатації та сервісу автомобілів Харківського національного автомобільно-дорожнього університету.

Мигаль В. Д.

М Інтелектуальні системи тракторів і автомобілів, сервісний супровід:
підручник / В. Д. Мигаль, М. Л. Шуляк, І. О. Шевченко. – Х.: ДБТУ,
«Майдан», 2023. – 246 с.

ISBN 978-966-372-849-0

Розглянуті: навігаційні системи інтелектуальних автомобілів і тракторів, їх склад і призначення; системи визначення місцезнаходження, пройденого шляху та напрацювання; засоби ідентифікації та контролю транспортного процесу, супутникового та мобільного зв'язку і моніторингу автомобілів і тракторів; способи збору інформації та зв'язку інтелектуального автомобіля і трактора; бортові системи контролю роботоздатності, самодіагностики та дистанційного контролю технічного стану тракторів і автомобілів і їх сервісного супроводу.

Описані системи і компоненти телематичних систем точного водіння тракторів при виконанні сільськогосподарських робіт, забезпечення точного землеробства, базові станції та телематичні системи управління парком тракторів і автомобілів.

Видання призначене для здобувачів вищої освіти ЗВО зі спеціальностей
208 Агроінженерія та 133 Галузеве машинобудування.

УДК 62-5

ISBN 978-966-372-849-0

© Мигаль В. Д., Шуляк М. Л.,
Шевченко І. О. 2023

© ДБТУ, 2023

© СНАУ, 2023

Зміст

Перелік скорочень.....	7
Вступ.....	12
ЧАСТИНА I	
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ СИСТЕМИ АВТОМОБІЛІВ, СЕРВІСНИЙ СУПРОВІД	
1. Навігаційні системи моніторингу параметрів руху та дистанційного супроводу автомобілів	14
1.1. Склад навігаційних систем.....	14
1.2. Диференціальна система позиціонування	18
1.3. Системи технічних засобів визначення місцезнаходження трактора і автомобіля.....	20
Контрольні запитання.....	25
2. Системи визначення місцезнаходження та пройденого шляху автомобіля.....	26
2.1. Принципи контролю місцезнаходження.....	26
2.2. Визначення місцезнаходження транспортного засобу за допомогою базових станцій GSM.....	27
2.3. Інерційні та інтегровані системи вирахування пройденого шляху	29
2.4. Методи визначення місцезнаходження автомобілів, які використовуються в AVL-системах	30
2.5. Моніторинг місцезнаходження за електронними картами	31
2.6. Засоби визначення пройденого шляху.....	32
2.7. Схеми навігаційних систем моніторингу автомобілів	34
2.8. Функціональні можливості супутникового моніторингу автомобілів	41
Контрольні запитання.....	43
3. Засоби супутникового та мобільного зв'язку систем моніторингу автомобілів.....	44
3.1. Види й особливості систем мобільного зв'язку.....	44
3.2. Призначення й основні завдання, які вирішують системи моніторингу автомобілів	46
3.3. Апаратна частина трекінгової системи моніторингу автомобілів у реальному часі	50
3.4. Міські навігаційні системи моніторингу дорожнього руху автомобілів	53
Контрольні запитання.....	56
4. Способи збору інформації та зв'язку між блоками керування інтелектуального автомобіля.....	57
4.1. Класифікація бортових систем інтелектуального автомобіля.....	57
4.2. Структура телематичних систем	59
4.3. Призначення бортових систем.....	60
4.4. Бортові контролери зв'язку CAN блоків керування автомобіля.....	61
4.5. Компоненти шини CAN і систем автомобіля.....	65
4.6. Основні підсистеми інтелектуальних автомобілів	69
Контрольні запитання.....	71
5. Інтелектуальні системи керування рухом автомобіля.....	72
5.1. Системи та способи забезпечення керованості та транспортної безпеки автомобіля	72
5.2. Системи керування рухом, контролю перетинання розмітки, бокової та мертвої зони	73

5.3. Система попередження зіткнення автомобілів	76
5.4. Інформаційне забезпечення керування автомобілем та транспортними потоками.....	77
5.5. Структура телематичних комплексів інтелектуальних транспортних систем	79
5.6. Інтелектуальні системи круїз-контролю.....	81
Контрольні запитання.....	85
6. Системи активної безпеки руху, контролю дороги та стану водія	86
6.1. Системи активної безпеки руху автомобіля.....	86
6.2. Системи контролю стійкості автомобіля.....	90
6.3. Система моніторингу стану водія.....	93
6.4. Системи відслідковування стану водія	95
6.5. Системи керування фарами та освітленням дороги	97
6.6. Системи нічного бачення, контролю дороги та виявлення пішоходів.....	100
6.7. Система автоматичного гальмування на перехрестях	101
Контрольні запитання.....	103
7. Бортові телематичні та інтелектуальні системи дистанційного зв'язку і контролю технічного стану автомобіля.....	104
7.1. Інформаційне забезпечення роботоздатності та самодіагностика автомобіля	104
7.2. Засоби інформаційних систем.....	106
7.3. Компоненти адаптації автомобіля до інтелектуальних технічних систем	110
7.4. Системи дистанційної діагностики автомобілів	114
Контрольні запитання.....	121
8. Системи і засоби ідентифікації та контролю транспортного процесу, транспортних послуг автомобіля	122
8.1. Системи радіочастотної ідентифікації транспортних засобів	122
8.2. Пристрої маркування й ідентифікації автомобіля	122
8.3. Зчитувачі	126
8.4. Мобільні системи отримання і передачі даних.....	127
8.5. Системи і пристрої постійного контролю параметрів транспортних засобів.....	129
Контрольні запитання.....	138

ЧАСТИНА II ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ СИСТЕМИ ТРАКТОРІВ, СЕРВІСНИЙ СУПРОВІД

9. Призначення та склад інтелектуальних систем трактора.....	140
9.1. Супутникові системи моніторингу.....	140
9.2. Призначення та складові інтелектуальних систем тракторів	141
9.3. Завдання, які вирішують телематичні й інтелектуальні системи	144
9.4. Склад навігаційних та телематичних систем інтелектуальних тракторів на прикладі компанії John Deere	145
9.5. Навігація AutoTrac™	148
9.6. Система управління ISOBUS	150
9.7. Інтелектуальна система загального контролю обладнання (iTEC™).....	151
Контрольні запитання.....	153
10. Обладнання систем управління інтелектуального трактора	154
10.1. Дисплеї	154

10.2. Навігація по системі CommandCenter™ 4 покоління.....	158
10.3. Дисплей кутової стійки та його інформаційні індикатори	159
10.4. Бортові системи і компоненти керування тракторів при виконанні сільськогосподарських робіт.....	162
10.5. Елементи керування CommandARM.....	162
10.6. Радіосистеми трактора.....	166
10.7. Світлові прилади	168
10.8. Обладнання тракторів для контролю параметрів ґрунту та керування обладнанням ґрунтообробки.....	170
10.9. Обладнання тракторів для вимірювання рівня викидів відпрацьованих газів.....	171
Контрольні запитання.....	174
11. Засоби систем точного водіння трактора при виконанні сільськогосподарських робіт	175
11.1. Види систем точного водіння	175
11.2. Системи автоматичного керування трактором	177
11.2.1. Системи контролю ефективності використання тракторів	177
11.2.2. Системи автоматичного виконання польових робіт	180
11.3. Інформаційні системи тракторів.....	181
11.4. Приймачі для прийому сигналів базових станцій	184
Контрольні запитання.....	187
12. Навігаційні та телематичні системи точного водіння трактора	188
12.1. Засоби тракторів, що забезпечують точне землеробство	188
12.2. Класифікація систем точного водіння тракторів та причіпного знаряддя.....	191
12.3. Системи моніторингу руху трактора при виконанні польових робіт	197
12.4. Інтелектуальні системи точного водіння тракторами компанії John Deere.....	202
12.5. Інтелектуальні системи точного керування трактором фірми Claas	204
Контрольні запитання.....	206
13. Використання навігаційних та телематичних систем ефективного використання трактора	207
13.1. Телематичні системи управління рухом трактора та контролю навантаження.....	207
13.2. Вибір режиму роботи трансмісії e23™.....	207
13.3. Налаштування трансмісії IVT™/AutoPowr™ на заданий режим швидкості, заощадження пального та навантаження.....	209
13.4. Робота автоматичної шістнадцятишвидкісної трансмісії Powershift (APS).....	214
13.5. Налаштування системи рульового керування на задану швидкість і навігаційний маршрут	214
13.6. Використання навігаційної системи GreenStar	217
13.6.1. Сторінка виконання GreenStar	217
13.6.2. Види налаштувань системи GreenStar	218
13.6.3. Налаштування маршруту навігації системи GreenStar	219
13.6.4. Використання Swath Control Pro.....	220
13.6.5. Увімкнення Swath Control Pro для розпилювачів	221
Контрольні запитання.....	223

14. Телематичні системи управління парком тракторів.....	224
14.1. Системи керування трактором і причіпним обладнанням.....	224
14.2. Телематичні системи моніторингу роботи парку машин	230
Контрольні запитання.....	235
15. Дистанційний зв'язок тракторів та їх сервісний супровід	235
15.1. Дистанційний моніторинг тракторів	235
15.2. Бортові телематичні системи контролю робочих параметрів і технічного стану тракторів	237
15.3. Телематичні системи моніторингу ефективності експлуатації парку тракторів.....	240
Контрольні запитання.....	242
Література.....	243
Предметний покажчик	244